

Menigheden i bibelsk perspektiv

Jan Bygstad

LogosMedia og Luthersk Missions Bibelskoles elevforening
2010

Anmeldt af **Morten Hørning Jensen**

Den australske præst og missiolog, Alan Hirsch, gennemgår i sin bog, *The Forgotten Ways* (2009), hvordan det oprindelige biskopembede i Oldkirken havde et dobbelt sigte: At bevare og sprede evangeliet. Når det fungerede godt, var biskoppen – og menighederne – på en og samme gang optaget af at møde mennesker med evangeliet (ofte gennem dristige skridt og store personlige ofre) og kæmpe for den rette lære. Måske er denne dobbeltheden en nøgle til at forstå kristendommens eksplosive vækst frem mod Konstantin. Kirken stillede så at sige hele tiden to spørgsmål: Hvordan møder vi mennesker med evangeliet? Hvordan bevarer vi dem i den apostolske lære?

Endvidere er Hirsch' tese, at denne balance blev afgørende ødelagt i den lange konstantinske epoke. Nu var verden – på overfladen – kristnet og kirken trak sig tilbage fra sin progressive udadgående opgave og blev i stedet hovedsageligt optaget af sin indadgående konserverende opgave i en endeløs række af læremæssige stridigheder.

Selvom Hirsch' skitse naturligtvis er tegnet med grov pensel er der noget om snakken, og det efterlader vores kirke i dag – for at gøre historien færdig – med en stor udfordring, nu hvor det er tydeligt for enhver, at den kristne konstantinske enhedskultur er væk. Vores kirke og menigheder bliver nødt til at genopdage 'de glemte veje' fra

kirkens tidlige tid og igen begynde at stille to spørgsmål samtidigt.

Jeg kom til at tænke på Hirsch' udfordring under læsningen af Jan Bygstads bog *Menigheden i bibelsk perspektiv* – en bog, jeg alene for titlens skyld gerne vil (og også gør om lidt) sige noget godt om, men som efter min vurdering er ude af balance i forhold til dette dobbelte spørgsmål, hvis den agter at være en *nutidig* bog om menigheden.

Mens hovedparten af den missionale syndflod af menighedsbøger, der publiceres i disse år, måske nok fokuserer for meget på menighedens udadgående side, så er Bygstads bog så godt som udelukkende fokuseret på at bevare og vogte den rette lære i menigheden. Bygstads horisont er så fyldt ud af kirkens interne problemer, at han næsten ikke når til at behandle menighedens missionsopgave i verden, og i det afsnit, hvor det kort behandles (kapitel 10), bruges pladsen delvist på at advare mod evangelisering som en opgave for alle kristne.

Det bliver i bogen gradvist tydeligt, hvordan Bygstad har en række tydelige modpoler, han sigter på at advare imod. Toenhalf for at være præcis. Den største modpol er statskirken, og de mange vranglæreforhold der (side 28, 49-50, 74, 105-106). Den følges tæt af karismatiske menigheder, der ikke defineres nærmere ud over at de sidestilles med pinsemenigheder (side 29,

99ff, 116). Endelig er der en halv modpol i de reformerte kirker, der får et hug for deres aktivisme med hensyn til evangelisering (side 160ff).

Selvom der i alle tre tilfælde efter min vurdering er elementer af berettigelse i disse anklager, så ender det i en gang 'gratis frokost'. Bortset fra en diskussion af Porvoo-processen (side 28) gør Bygstad nemlig intet forsøg på at belægge sine påstande. Der tales generaliserende om statskirken og karismatiske menigheder. Hvem er sidstnævnte i grunden i Bygstads univers? Er det Norsk Oase eller en eller anden lille frimenighed på Vestlandet? Vi får det ikke at vide, og læseren er fri til at indlægge sine egne fordomme i Bygstads fremstilling af, hvordan karismatiske menigheder fører folk ind i lovtrældom og herlighedsteologi (side 99ff).

Jeg medgiver, at vi alle kan have en tendens til at gøre vores modstandere til stråmænd for vores sags klarheds skyld. Men jeg må ærgerligt nok sige, at jeg sidder tilbage med fornemmelsen af, at Bygstad slet ikke er interesseret i en dialog med dem, som han bedømmer, for at kunne gengive deres synspunkter så retfærdigt som muligt. Jeg tvivler på, at for eksempel den norske pinsekirke vil godkende hans fremstilling af dem. Bygstads formål synes primært at være advarslen af sine egne mod at kigge ud af vinduet mod andre menigheder. Den gensidige samtale i med- og modspil synes at være ved at uddø.

Hvis det er tilfældet, så er det virkelig en skam! Momentvis lykkes det nemlig Bygstad at åbne for gemmerne af rigidom i den luthersk-evangeliske tradition, der i høj grad stadig har kraft og saft i sig til at kunne holde til en sådan samtale på tværs af traditioner! For eksempel rummer Luthers genopdagelse af det almindelige præstedømme en af hovednøglerne til revitalisering af kirken i dag. Det har Bygstad

et rigtigt godt syn for og hans kapitel om det emne er et af bogens bedste (kapitel 6 og igen side 105-106). En anden afgørende betoning i den lutherske tradition er det skarpe fokus på det objektives centrale placering, hvorefter og hvor ud af det subjektive springer. Bygstad pointerer dette rigtig godt i kapitlet om den kristne menigheds hellighed, der har sit centrum i Guds hellighed og retfærdiggørende nåde mod os, før den bliver etisk og erfarbar ("livets hellighed", side 45-46).

I dette læser Bygstad de bibelske tekster meget tæt op af den lutherske tradition – og måske nok mere præcist: Den lutherske ortodoksis tradition. I hvert fald er der særligt ét element hos Luther som Bygstad ikke får frem: Hans vægt på menighedens forsamling, *ecclesia congregatio sanctorum* (CA 7). Menigheden defineres på grænsen til det formale som alene bestående i den sande lære og sakramenternes rette forvandling. Ét sted advares der ligefrem imod at lægge for meget vægt på kærlighed frem for sandhed (side 30). Efter min vurdering er Asger Højlands læsning af Luthers menighedssyn her at foretrække, jf. hans artikel "Luthersk kirkeforståelse i bibelsk og økumenisk lys" (DTTK 03/2011, side 53-67).

Til slut: Vil jeg anbefale denne bog? Ja, det vil jeg – men lidt bagvendt. Jeg vil frem for alt anbefale den til dem/os, der i kølvandet på det konstantinske sammenbrud er hovedfokuseret på det missionale spørgsmål. Vi løber en ny ensidighedsfare, hvis vi ikke tør stille skarpt på selv meget vanskelige lærespørgsmål som for eksempel kirketugt (hvilket Bygstad i øvrigt gennemgår godt i kapitel 9). Til Bygstads intenderede læser vil jeg derimod være så ligefrem at foreslå for eksempel Hirsch' bog i stedet. Vi har nemlig brug for den gensidige samtale for at undgå ensidigheder og for at lære det bedste af hinanden.